

religijna i społeczna a onimia w Tadżykistanie; zmiany nazw w różnych sferach życia publicznego we Włoszech.

Wśród wspomnień o onomastach i językoznawcach, którzy odeszli w latach 2014–2016, opublikowano nekrolog prof. Witolda Mańczaka (1924–2016) autorstwa Artura Galkowskiego (s. 427–428). W dziale „Ricordi” zawarto również wspomnienia o: Nicolette Francovich Onesti (1943–2014; s. 411–412), Franku Mosino (1923–2015; s. 413–414), Celestinie Milano (1933–2016; s. 414–417), Wilhelmie Fritzu Hermannie „Billu” Nicolaisenie (1927–2016; s. 417–421), Hansie Walterze (1921–2015; s. 421–422), Horście Naumannie (1925–2015; s. 423–424), Evie Brylli (1944–2015; s. 424–426), Ferencu Ordogu (1933–2015; s. 426–427), Robie Rentenaarze (1938–2016; s. 974–975) oraz Rudolfe Schutzzeichelu (1927–2016; s. 975–976).

Na końcu zeszytu 2 XXII numeru RION zamieszczono opracowaną przez Enza Caffarellego włoską bibliografię onomastyczną za rok 2015 (s. 951–973).

Artur Galkowski
Uniwersytet Łódzki

artur.galkowski@uni.lodz.pl

Nevtani Ertesító, red. Tamas Farkas, nr 38, 2016, 330 s.

W 2016 r. ukazał się 38 numer budapeszteńskiego „Biuletynu Onomastycznego” (Névtani Értésítő). Omawiane czasopismo składa się z czterech części, obejmujących: artykuły (s. 9–180), życie naukowe (s. 181–228), przegląd wydawnictw książkowych (s. 229–296) oraz czasopism (s. 297–316). W części końcowej umieszczono wspomnienia poświęcone zmarłemu węgierskiemu językoznawcy Ferencowi Ordogowi (s. 317–320).

Część pierwsza zawiera 13 artykułów dotyczących zarówno węgierskiej onomastyki historycznej, jak i współczesnej, w tym także zagadnienia z zakresu onomastyki literackiej. Czasopismo w tej części otwiera artykuł Rudolfa Szentgyorgyiego „A Tihanyi alapítólevel személynevei III. Szemelynevek es helynevek kapcsolata” (Nazwy osobowe w liście fundacyjnym opactwa w Tihany. [Część III]. Związki pomiędzy nazwami osobowymi a nazwami miejscowymi. List fundacyjny opactwa w Tihany pochodzi z 1055 r. i jest cennym zabytkiem języka węgierskiego, zawiera bowiem węgierskie nazwy miejscowe i osobowe umieszczone w tekście łacińskim).

Janos N. Fodor kontynuuje badania nad zagadnieniami geolingwistycznymi w drugiej części artykułu „A torteneti szemelynevfoldrajz mint a nyelvfoldrajz egyik kutatasi terulete” (II. „A nyelvfoldrajzi módsher a nyelvarastani kutatásokban) (Historyczna geografia nazw osobowych jako jeden z obszarów badań geolingwistycznych. [Część II]. Metoda geolingwistyczna w badaniach dialektologicznych). Fodor interesuje się wpływem geolingwistyki, geograficznych badań nazw osobowych na badania dialektologiczne.

W następnym artykule, pt. „A magyar családnevyag kontrasztív szempontu tipológiai-statisztikai vizsgálatá” (Kontrastywna analiza typologiczno-statystyczna materiału węgierskich nazwisk) Tamás Farkas dokonuje porównania 100 najczęściej występujących współcześnie nazwisk węgierskich z ich odpowiednikami z początku XVIII w. oraz wskazuje na procesy towarzyszące zmianom nazwisk w kolejnych stuleciach.

Tekst Mariann Slíz „A foglalkozasnevi eredetu családnevek típusa a magyar családnevek rendszerében. Egy történeti névtipológiai vizsgálat tanulságai” (Nazwy zawodowe w systemie węgierskich nazwisk. Wyniki analizy typologicznej nazw historycznych) dotyczy bardzo charakterystycznych

stycznego zjawiska występujących w systemie węgierskich nazwisk, w którym połowa z 20 najczęstszych obecnie nazwisk należy do kategorii nazw zawodowych.

Anita Schirm w tekście „Adalekok a nyelvhasznalók csaladneveikkel kapcsolatos ismeretehez” (Analiza znajomości przez użytkowników języka nazwisk rodowych) przedstawia konkluzje z przeprowadzonej w 2010 roku ankiety na temat pochodzenia nazwisk. W większości wypadków ankietowani wykazali się skromną wiedzą na ten temat lub niekiedy nawet dysponowali błędnymi informacjami.

Laszló Horvath w pracy „Egy józsefvarosi berház női cseledeinek keresztnévei a 19–20. században” (Imiona żeńskiej służby w kamienicy w dzielnicy Józsefváros w XIX–XX w.) analizuje tytułowe imiona w kontekście żeńskich imion występujących w rodzinach, które te osoby zatrudniały. Materiałem badawczym były księgi meldunkowe z lat 1899–1947. Służba, która przybyła do stolicy w poszukiwaniu pracy, pochodziła z ponad 40% komitatów kraju, rodziny pracodawców z kolei — głównie z Budapesztu.

Gréta Páji w artykule „Írói névadási tendenciák és stratégiák Kosztolányi Dezső novellái alapján” (Tendencje i strategie w nadawaniu imion w opowiadaniach Dezső Kosztolányiego) bada rolę imion bohaterów w utworach autora. Badaczka wskazuje tu na trzy strategie, które można odnaleźć nie tylko w opowiadaniach, ale także w innych utworach Kosztolányiego. Jedną z nich jest nienazywanie (beziemienność) bohaterów, które pełni różnorodne funkcje.

Tekst Gábor Mikesyego „Földrajzi nevek a közigazgatásban” (Nazwy geograficzne w administracji publicznej) odnosi się do roli, jaką odgrywa lub powinna odgrywać administracja publiczna w formowaniu, utrwalaniu i poprawnym użyciu nazw geograficznych.

Eszter Ditrői i Fruzsina Sara Vargha w artykule „Telepulesek közti nyelvjarasi és nevföldrajzi hasonlósági viszonyok összevető elemzése Vas és Zala megyében” (Analiza porównawcza relacji między dialektami miejscowości a podobieństwem geolingwistycznym w komitatach Vas i Zala) piszą o zależnościach danych dialektalnych i systemu nazw geograficznych. Analiza dialektów i toponimów wykazała ich większą homogeniczność na północy niż na południu; badania te będą kontynuowane na innych obszarach.

Harald Bichlmeier w szkicu „Néhány megjegyzés a pannóniai víznevek legrégebbi rétegehez *Sáva / Száva / Save* (Kilka uwag dotyczących najstarszej warstwy nazw rzek pannońskich *Sáva / Száva / Save*) konkluduje, że choć studia nad europejskimi nazwami rzek rozpoczęto około 70 lat temu, od tamtej pory niewiele zmieniło się w metodach badawczych. Omawiając nazwę rzeki *Sáva*, proponuje nowe spojrzenie na najstarszą warstwę hydronimów w Europie Centralnej.

Éva Kovács w tekście „Százdi alapítólevel nyelv- és névtörténeti forrásértékéről” (List fundacyjny opactwa Százd jako źródło historyczne pod względem językowym i onomastycznym) bada ten ważny, choć do niedawna pomijany jedenastowieczny dokument. Na podstawie jego analizy autorka próbuje zlokalizować budynek opactwa oraz wyjaśnić pochodzenie nazwy Százd.

Zsolt Sebestyén poświęca uwagę nazwom gór w regionie Górnej Cisy („Hegy — es telepulesnevek a Felső-Tisza-vidéken”); temat ten właściwie do tej pory nie doczekał się opracowań pod kątem onomastycznym. Jest to jednak o tyle istotna kwestia, że góry jako ważny element krajobrazu naturalnego przez stulecia znacząco wpływały na rozwój nazw miejscowości.

Katalin Török w pracy „Hely — es szemelynevek a magyar internetes gasztronómiai blogok es receptgyujtemenyek etelneveiben” (Nazwy miejscowe i osobowe w nazwach potraw w węgierskich gastronomicznych blogach internetowych i zbiorach przepisów kulinarnych) dokonuje przeglądu blogów i zbiorów przepisów kulinarnych z perspektywy językoznawczej. Zebrała 1380 nazw ze źródeł internetowych i przeprowadziła ich semantyczną oraz gramatyczną analizę.

Druga część rocznika poświęcona jest szeroko pojętemu onomastycznemu życiu naukowemu. Zawiera ona m.in. przegląd zmian w ortografii węgierskich nazw własnych wprowadzonych w 12 wydaniu „Słownika zasad ortografii węgierskiej” („A tulajdonnévi helyesírás változásai az AkH.

12. Kiadásában”). We wrześniu 2015 roku weszły w życie nowe zasady, które mają zrationalizować obowiązujący system przez modyfikacje, ale także utrzymanie integralności wcześniej funkcjonujących reguł. Peter Pomozi i Eszter Foldesi piszą o nazwach w świetle estońskiego modelu polityki językowej („Az ész névtervezés az ész nyelvpolitikai modell tukrében”). Polityka ta ma służyć rozwojowi i ochronie języka estońskiego w jego aktualnym kształcie od 2004 r. i jest jedną z najefektywniejszych strategii tego typu w Europie. Przyznawaną od 2006 r. prestiżową nagrodę im. Lajosa Kissa dla młodych onomastów otrzymała w 2016 r. dr Rita Póczos. Obok licznie wymienionych rozpraw doktorskich redaktorzy rocznika zamieścili podsumowanie rozprawy habilitacyjnej Anity Racz „Etnonimák a régi magyar településneveken” (Etonimy w nazwach starych osad węgierskich).

Kolejne dwie części to omówienia wydawnictw książkowych i czasopism. Wśród opracowań książkowych znajdują się m.in. węgierskojęzyczne publikacje (np. „Magyar nevkutatás a 21. század elején Magyar Nyelvtudományi Társaság — ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intezet”, red. T. Farkas, M. Slíz, Budapest 2015) czy P. Takácsa „A rózsá neve: Magyar Koztársaság. Az államok nevééről és a magyar állam átnevezéséről”, Budapest 2015, a także prace w języku niemieckim (A. Linsbergera „Wiener Personennamen. Ruf-, Bei- und Familiennamen des 15. Jahrhunderts aus Wiener Quellen” (Schriften zur Deutschen Sprache in Österreich 41), Frankfurt am Main 2012), angielskim („Unconventional Anthroponyms. Formal Patterns and Discursive Functions”, red. O. Felecan, D. Felecan, Newcastle upon Tyne 2014) i włoskim („Nomi italiani nel mondo. Studi internazionali per i 20 anni della «Rivista Italiana di Onomastica»”, Roma 2015).

Omówienie czasopism przynosi 8 tekstów, które dotyczą periodyków z: Węgier („Helynévtörténeti Tanulmányok”), Włoch („Rivista Italiana di Onomastica”), Belgii („Onoma”), Wielkiej Brytanii („Nomina”), Polski („Onomastica” LIX, 2015), Federacji Rosyjskiej („Voprosy onomastyki”) i Szwecji („Ortnamnssällskapet”, „Uppsala Årsskrift” oraz „Studia anthroponymica Scandinavica”).

Ostatnia część 36 numeru „Biuletynu” poświęcona została pamięci językoznawcy Ferencza Ordoga (1933–2016).

Rocznik „Névtani Ertesítő” koncentruje się głównie na aktualnym stanie badań onomastyki węgierskiej, zarówno współczesnej, jak i historycznej, związanej ze zmieniającymi się granicami historycznymi kraju. Wykazuje też stałe zainteresowanie badaniami nazewnictwa w innych krajach.

Grzegorz Bubak
Uniwersytet Jagielloński

grzegorz.bubak@uj.edu.pl

Folia onomastica Croatica, red. Anđela Francić, knj. 25, 2016, 248 s.

Najnowszy, 25 numer chorwackiego czasopisma „Folia onomastica Croatica” (FOC), który ukazał się w 2016 r., zawiera siedem artykułów naukowych, cztery recenzje, a także zestawienie bieżącej bibliografii onomastycznej. Zarówno ten, jak i poprzednie numery dostępne są nieodpłatnie na centralnym portalu chorwackich czasopism naukowych HRCÁK (<http://hrcak.srce.hr/foia-onomastica>).

Omawiany numer czasopisma otwiera artykuł Anity Bratulović i Lindy Mijić „Voda i s njome značenjski povezani leksemi u spisima srednjovjekovnoga zadarskog notara Petra Perencana” (s. 1–19). Autorki omawiają w nim szczegółowo leksykę apelatywną oraz toponimy (a także nieliczne antroponimy) powiązane znaczeniowo z leksemem *voda* ‘woda’, które pojawiły się w dotychczas niepublikowanych dokumentach zadarskiego notariusza Petara (zwanego Perencan) z drugiej połowy XIV w. W tekstach dokumentów obok leksyki łacińskiej (*aqua*, *aqueductus*, *flumen*, *fons*, *fontana*, *lachus*, *mare*, *palus*, *riuus*, *pluuiialis*) pojawiają się także leksemy dalmatyńskie (*bagnum*,